Α' ἔτος 31 Δεκεμβρίου 1896 Ἀριθ 6

ΠΑΙΔΕΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ ΤΡΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ
ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΠΡΟΟΔΟΥΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΤΑΣ ΑΝΑΓΚΑΣ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΧΑΡΙΝ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ, ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΣΣΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ
ΤΗι ΣΥΜΠΡΑΞΕΙ ΠΟΛΛΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΩΝ ΚΑΙ ΛΟΓΙΩΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ
ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Ἐσωτερικοῦ . . . . . δρ. 6
Ἐξωτερικοῦ . . . φρ χρ. 7

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Β. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ
Πᾶσα αἴτησις καὶ συνδρομὴ ἀποστέλλεται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν.

Τιμὴ ἑκάστου φύλλου λεπ. 20.

ΓΡΑΦΕΙΑ "ΠΑΙΔΕΙΑΣ,,
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
40—Ὁδὸς Σταδίου—40

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.—Α'. Γενικὸν μέρος. α') Εὐχή.—Χριστούγεννα.—Ὁ σκοπὸς τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ.—Τὰ βιβλία κατὰ Σύλβεστρον.—Ἡ τῶν βιβλίων ἐπίδρασις.—Η τῆς θρησκείας δύναμις.—β'. Θάνατος τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας.—Μέρος δεύτερον. Διδακτική.—α') Ἡ ᾠδικὴ παρὰ τοῖς Γερμανοῖς κατὰ HORBLIN (συνέχεια).—β') Γλωσσικά· τὸ διήγημα τῶν Χριστουγέννων. (Τὰ πρὸς τοὺς συγγενεῖς καθήκοντα).—Ἀδελφικὴ ἀγάπη.—Ἐπίσκεψις τῆς θείας,—Χειμών.—Ἐνδυμασία.—Θερμαντικὰ μέσα.—Πῦρ.—Ἀήρ.—Οἱ ἀρχαῖοι.—Λυκοῦργος —Πυρεῖα.—γ') Φυσιογνωστικά.—(Ἀμπελουργία.—Ἐργασίαι ἀμπελουργοῦ.—Ὁδηγίαι —Πειράματα.—Συγκέντρωσις.—Ἀσκήσεις).—Γ'. Ποικίλα —Δ'. Ἀλληλογραφία.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ νέου ἔτους ἡ Διεύθυνσις τῆς «Παιδείας» ἀπονέμει ἐγκαρδίους εὐχὰς εἰς ἅπαντας τοὺς συνδρομητὰς αὐτῆς καὶ φίλους.

ΓΕΝΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ
Α'

Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Πρὸς τί ἦλθεν ὁ Χριστὸς εἰς τὸν κόσμον; Τὸ εὐαγγέλιον μᾶς τὸ φανερώνει διὰ τοῦ στόματος τοῦ ἀγγέλου, ὅστις ἐνεφανίσθη καθ' ὕπνους εἰς τὸν Ἰωσήφ· «αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν». Ἡ ἁμαρτία ἐχώρισε τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, τὸν ὑπεδούλωσεν εἰς τὰ πάθη καὶ εἰς τὴν ἀνομίαν, τὸν παρέδωκεν εἰς τὴν δυστυχίαν καὶ τὴν ταλαιπωρίαν, τὸν ἐστέρησε τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, καὶ τὸν κατέστησεν ἄθλιον εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν καὶ κατάδικον αἰωνίου κολάσεως εἰς τὸν ἄλλον. Ἀπὸ τούτων λοιπὸν ὅλων ἦλθε νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπον ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Ἦλθε νὰ τὸν σώσῃ ἀπὸ τοῦ ψεύδους, ἀπὸ τῆς πλάνης, ἀπὸ τῆς ἀμαθείας, ἀπὸ τοῦ σκότους, ἀπὸ πάσης ἐνοχῆς καὶ ἁμαρτίας διαπραττομένης διὰ τοῦ λογισμοῦ, διὰ τῆς ἐπιθυμίας, διὰ τῆς θελήσεως, διὰ τῶν ἔργων, ἤτοι ἀπὸ τῆς ἀσεβείας, τοῦ φθόνου, τοῦ μίσους, τῆς ὑπερηφανίας, τοῦ θυμοῦ, τῆς ὕβρεως, τῆς καταλαλιᾶς, τῆς συκοφαντίας, τῆς ψευδευλαβείας, τοῦ φαρισαϊσμοῦ, τῆς κλοπῆς, τῆς ἰδιοτελείας, τῆς ἀδικίας, τῶν τραυματισμῶν, τῶν φόνων, τῆς πρὸς τοὺς ἄλλους σκληρότητος καὶ ἀδιαφορίας καὶ τῆς αἰωνίου κολάσεως. Καὶ ἀντὶ τούτων ἦλθε νὰ φέρῃ τὴν πίστιν, τὴν ἐλπίδα, τὸ φῶς, τὴν ἀλήθειαν, τὴν σωφροσύνην, τὴν χρηστότητα, τὴν πραότητα, τὴν δικαιοσύνην, τὴν εὐλογίαν, τὴν συμπάθειαν, τὴν ἰσότητα, τὴν ἀδελφότητα· τὴν ἀγαθοεργίαν, τὴν εἰρήνην, τὸ ἔλεος, τὴν ἀγάπην, τὴν ἠθικὴν τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ

Θεοῦ ἑνότητα, διὰ τῆς ὁποίας θέλομεν μετάσχῃ τῆς θείας βασιλείας καὶ μακαριότητος καὶ θὰ κατακτήσωμεν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Οὗτος εἶνε ὁ σκοπὸς τῆς γεννήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν, αὕτη εἶνε ἡ ἀποστολή του. Καὶ ἡ ἀποστολὴ αὕτη τὸν θέτει ὑπεράνω παντὸς ἄλλου προσώπου καὶ τῷ δημιουργεῖ θέσιν ἀσύγκριτον ἐν τῇ ἱστορίᾳ, καὶ ἰδοὺ διατί ἀπὸ πάσης γωνίας γῆς καὶ ἀπὸ παντὸς αἰῶνος τὴν γέννησίν του εὐγνωμόνως χαιρετίζει καὶ ψάλλει ἡ ἀνθρωπότης, ἀνάκτορα δὲ καὶ καλύβαι, πένθος καὶ χαρά, ὑγεία καὶ ἀσθένεια, σοφοὶ καὶ ἀμαθεῖς, παιδία καὶ γέροντες τὸν ἀνυμνοῦν καὶ τὸν προσκυνοῦν, ὡς φῶς καὶ ἀνάστασιν, ὡς ἀλήθειαν καὶ ζωὴν, ὡς χάριν καὶ παρηγορίαν, ὡς ἀδελφὸν καὶ σωτῆρα, ὡς ἐλευθερωτὴν καὶ βασιλέα.

(Γαλανοῦ Ἐξηγ. Εὐαγ.)

Ἐδόθη ἡμῖν ὑπὸ τοῦ καλοῦ φίλου τῆς «Παιδείας» κ. Ν. Γαλανοῦ ἡ νεωστὶ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθεῖσα *Ἐξήγησις τῶν Εὐαγγελίων*, οὐχὶ πρὸς σύστασιν, διότι τὸ ἔργον εἶνε ἀνώτερον πάσης συστάσεως, ἀλλὰ πρὸς φιλικὴν ἀνάμνησιν· φυλλομετροῦντες δὲ τυχαίως αὐτήν, ἀνέγνωμεν καὶ τὸ ἀπόσπασμα, ὅπερ ἄνωθεν ἀναδημοσιεύομεν, ὑπολαμβάνοντες αὐτὸ ἐπίκαιρον τῶν ἑορτῶν, χάριν τῶν ὁποίων ποικίλλομεν τὴν ὕλην. Τὸ Εὐαγγέλιον ἀληθῶς τοῦ κ. Γαλανοῦ ἔχει τι τὸ πρωτότυπον, τὸ σύμφωνον πρὸς τοὺς χρόνους καὶ καιρούς, καθ' οὓς ζῶμεν διὰ γλώσσης γλυκείας, γλαφυρᾶς, ρεούσης, ἀνεπιτηδεύτου. Ἀληθῶς ἀναγινώσκων τις αὐτό, δύναται νὰ ἀναμνησθῇ τοὺς λόγους τοῦ Συλβέστρου τοῦ Sacy τοῦ λέγοντος περὶ τῶν καλῶν βιβλίων.

«Τὰ καλὰ βιβλία εἶνε φίλοι, λέγουσιν· ἀλλ' ἐγὼ πλέον παντὸς ἄλλου ὑπὲρ τῆς γνώμης ταύτης ὤν, προσθέτω ὅτι μεταξὺ τούτων ὑπάρχουσί τινα πρὸς ἃ ὑπὸ τοσαύτης ἑλκυόμεθα συμπαθείας, ὥστε ἐν μοίρᾳ γονέων θέτοντες ταῦτα νὰ ἀπονέμωμεν πρὸς αὐτὰ ἴσον σεβασμὸν καὶ ἀγάπην ἐκείνοις.

Βιβλιοθήκην, ἥτις ἀποτελεῖται ἐκ τοιούτων βιβλίων σχηματίζει τρόπον τινὰ οἰκογένειαν, πρ' ἧς δύναταί τις νὰ ζητήσῃ συμβουλὰς καὶ παρηγορίαν. Ἐξ αὐτῶν τινὰ μὲν σᾶς ὁμιλοῦσι μετὰ φαιδρότητος καὶ ἐπιεικείας, τινὰ δὲ μετὰ σοβαρότητος καὶ αὐστηρότητος, πάντα ὅμως ἔχουσιν ὡς τέρμα νὰ σᾶς καταστήσωσι σοφοὺς καὶ εὐτυχεῖς».

Ἀλλ' ὅσην ἐπίδρασιν πρὸς ἠθικοποίησιν ἔχουσιν τὰ τοιούτου εἴδους βιβλία, ὁμοίαν κατ' ἀντίστροφον λόγον τὰ ἐναντία τούτων, ἅτινα δυστυχῶς πρὸς καταστροφὴν καὶ ἐκνευρισμὸν τέλειον τοῦ Ἔθνους ἡμῶν τοσοῦτον ἐπολλαπλασιάσθησαν ἕνεκα τῆς ἀσυνειδησίας πολλῶν βιβλιοκαπήλων, οἵτινες εἴτε φήμην Ἡροστράτου ζηλοῦντες μεταφράζουσι πᾶν τὸ ἐντυχόν, τὸ ἐξ ἀνθρώπων ἐκβρασμάτων τοῦ ᾅδου ἀποτροπαίων προελθόν, εἴτε ὑπ' ὁμοίας τοῦ Ἰούδα φιλοχρηματίας κατεχόμενοι, προθυμοποιοῦνται νὰ ἐκδώσωσι ταῦτα. Ἀλλ' ἂς μὴ πλανῶνται. Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται, ὃ γὰρ, ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος τοῦτο καὶ θερίσῃ. Τὰς ὑλιστικὰς αὐτῶν ἀρχὰς δὲν πιστεύομεν δὰ νὰ προφθάσωσι νὰ ἴδωσι, τέλειον ἐφηρμοσμένας εἰς τὸ ἔθνος ἡμῶν. Τῶν πατρῴων ἀρετῶν πρόμαχοι καὶ γενναῖοι ὑπερασπισταὶ ἐτάχθησαν ὁ εὐσεβὴς κλῆρος, οἱ εὐσυνείδητοι διδάσκαλοι καὶ οἱ ἀληθεῖς γονεῖς. Πεπεισμένοι δι' ἐσωτερικῆς καὶ ἀσαλεύτου πεποιθήσεως εἰς τὴν μεγάλην καὶ ἀληθῆ θρησκείαν τοῦ Ἔθνους, ταύτην θὰ προσπαθήσωμεν νὰ μεταδώσωμεν σῶαν καὶ ἀλώβητον εἰς τὰ τέκνα ἡμῶν, μὴ λησμονοῦντες ὅτι οἱ μεγαλείτεροι φιλόσοφοι καὶ ἀληθεῖς διδάσκαλοι ἦσαν καὶ εἶνε οἱ θρησκευτικώτεροι τῶν ἀνθρώπων. Οἱ πατέρες ἡμῶν οὐδὲν θὰ κατώρθωνον, ἐὰν δὲν ἐφλέγοντο ὑπὸ ἀληθῶν θρησκευτικῶν ἀρχῶν συνδυαζόντες θρησκείαν καὶ πατρίδα. Τοῦτο θὰ πείσῃ ἡμᾶς ἡ ἐμβριθὴς μελέτη τῆς ἱστορίας τοῦ ἔθνους. Τὸ hoc vice τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἔχοντες ἐν νῷ, ἃς κρατῶμεν ὑψηλότερον τὴν σημαίαν τὴν θρησκευτικήν, διότι μετ' αὐτῆς ἀκριβῶς συνδέεται στενώτατα καὶ ἡ σημαία ἡ ἐθνικὴ καὶ ἡ ἐπιτυχία τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν πόθων. Μὴ ὄντες δὲ ἀμνήμονες τοῦ ὑψηλοῦ προορισμοῦ ἡμῶν, ἃς καταπολεμῶμεν τὸ ψεῦδος, καὶ ἃς κηρύττωμεν τὴν ἀλήθειαν ἔχοντες ὡς πρότυπον αὐτὸν τὸν Σωτῆρα Χριστόν, ὅστις καὶ μέγας συγχρόνως παιδαγωγὸς καὶ φίλος τῆς ἐργασίας ὑπῆρξεν, ἵνα κηρυχθῶμεν μὲν ἀληθεῖς μεγάλοι εὐεργέται καὶ σωτῆρες τοῦ Ἔθνους, εἴπωμεν δὲ ὡς ὁ Παῦλος· *τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγωνίσμεθα, τὴν πίστιν τετηρήκαμεν, ἀπόκειται λοιπὸν καὶ ἡμῖν ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει Κύριος, ὁ δίκαιος Κριτής.*

Συνιστῶμεν πολὺ φιλοσοφικωτάτην διατριβὴν τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν καθηγητοῦ κ. Μιστριώτου τὸ *Χριστιανικὸν θρήσκευμα* καὶ τὸ *Ἑλληνικὸν γένος*, ἐξ ἧς δημοσιευθεῖσαν ἐν τῇ «Προοῖᾳ» τῶν Χριστουγέννων, θὰ πεισθῶσι καὶ αὐτοὶ οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ρενὰν ὅτι, ἐὰν ὁ Χριστὸς ἦτο μόνον ἄνθρωπος, οὐδέποτε θὰ κατώρθωνεν ἔργον τόσον μέγα, ὅπερ δὲν κατωρθώθη ὑπὸ τῶν Πυθαγορείων Στωϊκῶν καὶ λοιπῶν.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΕΤΡΙΔΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣ. ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Μετὰ θλίψεως μεγάλης ἀγγέλλει ἡ «Παιδεία» εἰς τοὺς συνδρομητὰς αὐτῆς τὸν θάνατον τοῦ Δ. Πετρίδου, ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Παιδείας. Γεννηθεὶς ἐν Τρικκάλοις τῆς Κορινθίας περὶ τὸ 1836, ἦγε τὸ ἑξηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας. Καίπερ οὐχὶ ἐξ εὐπόρων γονέων καταγόμενος ὅμως διὰ τῆς πολλῆς αὐτοῦ δραστηριότητος καὶ ἱκανότητος ἀνῆλθε μέχρι τῆς γυμνασιαρχίας, εἰς ἣν ἐπὶ 16 ἔτη διατελέσας ἐν τῷ Γυμνασίῳ Καλαμῶν καὶ εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Β' Γυμνάσιον, ἐκλήθη εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ὡς τμηματάρχης τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως. Παραιτηθεὶς τῆς θέσεως ταύτης ἐπεδόθη εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιον, ἐξελέγη δὲ τὸ πρῶτον βουλευτὴς

κατὰ τὸ 1884 ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ αὐτοῦ ἐπαρχίᾳ Κορινθίας, ἣν διαρκῶς σχεδὸν ἀντεπροσώπευε. Τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ἀνέλαβε κατὰ τὴν νῦν πρωθυπουργίαν τοῦ κ. Δηλιγιάννη.

Οὐδὲν βεβαίως ἀνθρώπινον ἔργον εἶνε τέλειον καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἔργον τοῦ Πετρίδου δύναται νὰ ἔχῃ καὶ τὰς ἀτελείας, ἀλλ' ἐν συνόλῳ ὑπῆρξεν εὐεργετικὸν ὡς στηρίξαν τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν ἐπὶ βάσεων ἀσφαλεστέρων· καὶ ἵνα πάντα τἄλλα παραλίπωμεν, μνημονεύομεν τοῦ θεσμοῦ τῶν ἐπιθεωρητῶν, οἵτινες πολλὴν βελτίωσιν ἐπήνεγκον καὶ θὰ ἐπενέγκωσιν εἰς τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν. Ἐπεδίωξεν ὡς τμηματάρχης τὴν ὀργάνωσιν τῶν διδασκαλείων καὶ τῶν προτύπων ἐννοήσας ὑπὲρ πάντα ἄλλον τὴν ὑψίστην σπουδαιότητα τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἥτις εἶνε ἡ βάσις οὐ μόνον τῆς ἐπιστημονικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς καθόλου ἀναπτύξεως τοῦ ἔθνους. Χάριν δὲ τῶν παλαιῶν διδασκάλων ἐσχημάτισε κέντρα στοιχειώδη θεωρητικῆς διδασκαλίας, τοῦ νέου διδακτικοῦ συστήματος καὶ πρακτικῆς εἰς αὐτὰ ἀσκήσεως εἰς ἃ προσεκάλει τοὺς δημοδιδασκάλους κατὰ τὰς διακοπάς, ὅπως ποδηγετῶνται εἰς τὸ νέον σύστημα.

Ὡς ὑπουργὸς ἕνεκα τῆς ἐιδικότητός των βαθύτερον, ὡς εἰκὸς, ἠσθάνετο τὰς ἐλλείψεις παντὸς ἄλλου πρὸς θεραπείαν τῶν ὁποίων πᾶσαν ἄνεσιν καὶ σχολὴν ἐθυσίασε, φροντίζων τροποποιήσεις οὐσιώδεις νὰ ἐπιφέρῃ καὶ εἰς τὴν μέσην καὶ ἀνωτέραν παίδευσιν· ἀλλ' ὁ μέγας ζῆλος δυστυχῶς πρὸς τὸ ἔργον αὐτοῦ ἐπήνεγκε καὶ τὸν πρόωρον θάνατον. Τοιούτου βεβαίως ὑπουργοῦ ὁ θάνατος ὑπῆρξε πικρότατος εἰς πᾶσαν τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν, ἥτις καὶ διὰ τοῦτο ἀθρόα συνῆλθε καὶ ἐκήδευσεν αὐτὸν δημοσίᾳ ἀπονέμουσα τιμὴν ἀντιστρατήγου. Στέφανοι πλεῖστοι ὅσοι κατετέθησαν μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ τοῦ Συλλόγου τῶν Διδασκάλων. Τὸ ἔργον τοῦ Πετρίδου τὸ τόσον σπουδαῖον περιέρχεται ἤδη εἰς χεῖρας ἄλλων. Εὐχόμεθα δὲ καὶ ἐλπίζομεν ἀδιστάκτως, ὅτι καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ μετὰ τῆς αὐτῆς ἱκανότητος καὶ τοῦ ζήλου θὰ ἐπισκευάσωσι τὸ τόσον ὠφέλιμον εἰς τὸ ἔργον σύστημα τοῦ κ. Πετρίδου.

Ὡς παιδαγωγὸς συνέγραψε πολλὰ ἄρθρα παιδαγωγικὰ μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐξέχει τὸ εἰς τὸ περιοδικὸν Πλάτωνα δημοσιευθὲν κατὰ Μάρτιον τοῦ 1881 ἀπόσπασμα στοιχειωδῶν ὁδηγιῶν διδασκαλίας μαθημάτων ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ. Τοῦτο ἀπαρτίζεται ἐκ τεσσάρων κεφαλαίων ἐξ ὧν τὸ Α' εἶνε αἱ γενικαὶ ἀρχαὶ τοῦ δημ. σχολείου, τὸ Β' ἡ ἀναγωγὴ τῶν διδακτέων γνώσεων, τὸ Γ' ὁ ἠθικὸς χαρακτὴρ τοῦ διδασκάλου καὶ τὸ Δ' οἱ στοιχειώδεις διδακτικοὶ κανόνες. Αἱ γενικαὶ ἀρχαὶ ἄρχονται οὕτω :

«Σκοπὸς τοῦ δημοτικοῦ σχολείου εἶνε οὐχὶ ἡ μετάδοσις τῶν μηχανικῶν ἐμπειριῶν τῆς ἀσυνειδήτου ἀναγνώσεως, τῆς γραφῆς καὶ τῆς ἕξεως τοῦ ἑκτελεῖν ἀλανθάστως, ἀλλ' ἄνευ λόγου, τὰς τέσσαρας τῆς ἀριθμητικῆς πράξεις, οὐδ' ἡ ἐκστήθισις τῆς ἱερᾶς ἱστορίας καὶ κατηχήσεως, τῆς Γεωγραφίας κτλ., ἀλλ' ἡ ἠθικὴ καὶ θρησκευτικὴ τοῦ παιδὸς μόρφωσις, δι' εὐμεθόδου διδασκαλίας τῶν κεκανονισμένων μαθημάτων, καθ' ἣν ἀναπτύσσονται μὲν καὶ κρατύνονται αἱ πνευματικαὶ δυνάμεις, ἐνισχύεται δὲ ἡ πρὸς τὸ ἀγαθὸν τοῦ παιδὸς ἀγάπη, καὶ μεταδίδονται αἱ ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖαι στοιχειώδεις γνώσεις μετὰ κέντρου ἐπὶ τῆς βουλήσεως. Ἤτοι σκοπὸν τοῦ σχολείου τίθεμεν τὴν ἐξέγερσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν πνευματικῶν δυνάμεων καὶ τὴν πρὸς αὐτενέργειαν, ἄσκησιν καὶ καθοδήγησιν αὐτῶν, ὥστε ὁ νέος ἄνθρωπος δι' αὐτῶν νὰ ἐπιζητῇ ἐφεξῆς ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ ἁπλανῶς καὶ μετὰ πόθου τὴν *γνῶσιν τοῦ ἀληθοῦς καὶ τὴν πρᾶξιν τοῦ ἀγαθοῦ κλ.*

Περὶ τῶν λοιπῶν εἰς δοθείσας περιστάσεις γενήσεται λόγος.

Β'.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ

Α'.

ΩΔΙΚΗ

(Συνέχεια ἴδε προηγ. φύλ.).

Ἰδοὺ κατόπιν πῶς προχωρεῖ εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις. Ἔχων χάρτην τινὰ χονδρὸν γράφει ἐπ' αὐτοῦ φθόγγους τινὰς καὶ τοποθετεῖ αὐτὸν εἰς μέρος ὁρατὸν εἰς πάντας. Εἶτα πρὶν ἢ ἀρχίσῃ τὸ μάθημα, ἀπευθύνει ἐρωτήσεις τινὰς ἀναφερομένας εἰς αὐτό, δι' ὧν νὰ προδιαθέσῃ τοὺς μαθητάς· (γνωρίζεις νὰ τραγουδῇς ; — Ἀγαπᾷς νὰ παίζῃς ὄργανον ; — Τί ὡραῖον ποῦ εἶνε, ὅταν ξεύρῃ κανεὶς νὰ παίξῃ βιολί ! Ἀκούσατε. (Παίζει μέρος). Ποῖο παιδάκι θέλει νὰ μάθῃ αὐτὴν τὴν τέχνην ; κλ.)*.

— Σηκωθῆτε ὅλοι καὶ κρατήσατε ὄρθια τὰ σώματα λέγει. — Θὰ σᾶς ψάλλω αὐτὸν τὸν φθόγγον, τὸν ὁποῖον εἰς ἀπὸ σᾶς θὰ μοὶ τὸν ἐπαναλάβῃ. Εἶτα ψάλλει τὸν φθόγγον α μέσου ὕψους. Εἶτα προσκαλῶν ἕνα, ἢ δύο παῖδας, ἀπαιτεῖ νὰ τὸν ἐπαναλάβωσι πολλάκις· ἀναγνωρίζει λοιπὸν ὅτι ἐκεῖνοι ἔχουσι καλὴν φωνήν, οἵτινες μόνοι των δύνανται νὰ ἀνεύρωσι τὸν ὑποδειχθέντα φθόγγον καὶ νὰ τὸν ἐπαναλάβωσι. Τούτους μεταχειρίζεται ὡς Vorsänger, οἵτινες θὰ ἐπαναλαμβάνωσι μετὰ τὸν διδάσκαλον τὸ ᾆσμα, ἢ τοὺς ὑποδειχθέντας φθόγγους· καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ συμμαθηταί των· διότι ἡ πεῖρα διδάσκει ὅτι οἱ παῖδες ἀναπαριστῶσι φθόγγον τινά, ὃν ἤκουσαν παρά τινος συμμαθητοῦ των εὐκολώτερον, ἢ ἐὰν ὁ αὐτὸς φθόγγος ἐδιδάσκετο διὰ φωνῆς ἀνδρικῆς, ἢ καὶ δι' ὀργάνου.

---

* Ὅπως καταδείξῃ ὁ διδάσκων τὴν ᾠδικὴν εἰς τοὺς μαθητὰς ὅτι οὐδὲν κατορθοῦται ἄνευ κόπου, δύναται νὰ ἀναφέρῃ παῖδα μικρόν, τοῦ ὁποίου ὁ πατὴρ ἐγνώριζε νὰ παίζῃ τόσον λαμπρὰ τὸ τετράχορδον, ὥστε ὁ παῖς μένων καταγοητευμένος πεχείρησε καὶ οὗτος νὰ παίξῃ.—Ἀποτυχία. —Συμβουλὴ τοῦ ἐπατρός.—Ἐπιμονὴ παιδός.—Ἐπιτυχία.

Ὁ διδάσκαλος δεικνύων ἐπὶ τοῦ χάρτου φθόγγον ἀπομεμονωμένον καὶ ψάλλων αὐτὸν ἀπευθύνεται κατόπιν εἰς τὸν Vorsänger, ὅστις ἐπαναλαμβάνει τὸν αὐτὸν φθόγγον. — *Ψάλλετε ὅλοι τοῦτον τὸν φθόγγον, λέγει.* — *Ψάλλετε ὁμοῦ ὅλοι οἱ πρῶτοι ἑκάστου θρανίου.* — *Οἱ μαθηταὶ τοῦ τρίτου θρανίου νὰ ψάλλωσι δὶς τὸν αὐτὸν φθόγγον συνεχῶς.* — *Ψάλλε τώρα μόνος σου Νῖκο . . . Ψάλλε τὸν φθόγγον μὲ τὸ φωνῆεν α, ε, ο.*

Εἶτα ὁ διδάσκαλος δεικνύων ἕτερόν τινα φθόγγον, ἐπαναλαμβάνει τὰς αὐτὰς καθ' ὅμοιον τρόπον ἀσκήσεις· κατόπιν ἄλλας καὶ ἐξασκεῖ τοὺς μαθητὰς εἰς τὰ διάφορα μουσικὰ διαστήματα· ἔπειτα ἀντικαθιστᾷ τοὺς φθόγγους διὰ λέξεων ἐπαναλαμβάνων τὰς αὐτὰς ἀσκήσεις· ἐπὶ τῶν συλλαβῶν τοῦ ᾄσματος λ.χ. με-τὰ-μα-κρὰν-νυ-κτὸς-σι-γὴν κλ.

Ἐὰν εὑρίσκωνται ἐν τῇ τάξει μαθηταί τινες κακόηχοι, μὴ δυνάμενοι μήτε νὰ διακρίνωσι τοὺς φθόγγους, μήτε νὰ ἀναπαραγάγωσι τὸν ὑπ' αὐτοῦ ὑποδειχθέντα, τότε ὁ διδάσκαλος τοῖς ἐπιβάλλει τὴν σιωπήν, ἀλλ' ἐπαγρυπνεῖ ἐπ' αὐτῶν, ἵνα προσέχωσιν· ἀπὸ καιροῦ δὲ εἰς καιρὸν προσπαθεῖ, ἵνα καὶ οὗτοι βελτιωθῶσι καὶ δύνανται νὰ συμψάλλωσι μετὰ τῶν συμμαθητῶν των. (Ἕπεται τὸ τέλος).

Β'.

ΓΛΩΣΣΙΚΑ

ΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Τὰ πρὸς τοὺς συγγενεῖς καθήκοντα. — Ἀδελφικὴ ἀγάπη. — Ἐπίσκεψις τῶν δύο ἀδελφῶν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς θείας. Χειμών. — Ἐνδυμασία.

Ἦσαν αἱ ἑορταὶ τῶν Χριστουγέννων, αἱ λαμπραὶ αὐταὶ χαρμόσυνοι ἡμέραι, κατὰ τὰς ὁποίας ὅλος ὁ κόσμος χαίρει, διασκεδάζει, ψάλλει, τραγουδεῖ, χορεύει, ἐπισκέπτεται.

Κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν οἱ δύο ἀδελφοί, ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ὁ Διομήδης, ἐπήγαινον νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν θείαν των.

Ὁ καιρὸς ὅμως ἦτο τόσον ἄθλιος, τόσον ἐλεεινός, ὥστε πολὺ πολὺ δὲν ἐτόλμων οἱ ἄνθρωποι νὰ ἐξέλθωσιν ἔξω καὶ μάλιστα ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι φοβοῦνται τὸ ψῦχος, τὸ τρέμουσι· δι' αὐτὸ καὶ τοὺς βλέπετε, ὅταν ἐξέρχωνται ἐὰν τοῖς ἦτο δυνατόν, θὰ ἐλάμβανον μαζῆ των καὶ τὸ ἐφάπλωμά των, τόσον πολὺ ἐνδύονται· καὶ ἐν τούτοις πάλιν κρυόνουσι καὶ μάλιστα πολὺ περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἀθιγγάνους, οἱ ὁποῖοι σχεδὸν γυμνοὶ περιπατοῦσιν ἐπάνω εἰς τοὺς πάγους καὶ εἰς τὴν χιόνα.

Οἱ δύο καλοὶ ἀδελφοὶ ἠκολούθουν τὴν συμβουλὴν τοῦ πατρός των καὶ τοῦ διδασκάλου, οἱ ὁποῖοι τοῖς ἔλεγον ὅτι, ὅστις δὲν πλησιάζει ποτὲ τὸ πῦρ, ἐνδύεται δὲ ἐλαφρά, δὲν νίπτεται ὡς ἀβροδίαιτος μὲ θερμὸν ὕδωρ, ἀλλὰ μὲ ψυχρότατον, συχνὰ δὲ κάμνει καὶ ψυχρολουσίαν καὶ γυμνάζεται, ἐκεῖνος ποτὲ δὲν φοβεῖται, μήτε νὰ κρυώσῃ, μηδὲ νὰ ἀσθενήσῃ.

Δι' αὐτὸ τοὺς ἔβλεπες καὶ εἰς τὸν δρόμον αὐτὸν νὰ γυμνάζωνται, ἐνδεδυμένοι ἁπλούστατα καὶ ἐλαφρότατα.

Ὁ ἄνεμος ἦτο τόσον δυνατός, ὥστε σχεδόν, ἐπειδὴ τὸν εἶχον ἐναντίον, δὲν ἠδύναντο νὰ προχωρήσωσι.

— Ὦ ἐὰν ἤμην ἱστιοφόρον τί θὰ ὑπέφερα ἀπὸ τὴν θρασύτητά σου, ἄσπλαγχνε ἄνεμε· λέγει τρέχων καὶ γελῶν ὁ μεγαλείτερος ἀδελφὸς ὁ Ἀχιλλεύς· ποῦ θὰ μὲ ἐπέτας· τώρα ὅμως οὐδόλως σὲ φοβοῦμαι· φύσα, ὅσον θέλεις.

— Καὶ ἐὰν ἦσο, ἀπαντᾷ Διομήδης ἐπίσης γελῶν, ὅμοιος μὲ ἐκεῖνα τὰ ἀτελῆ καὶ μικρά, τὰ ὁποῖα εἶχον οἱ πρόγονοί μας, οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες;!

— Ὦ τότε δά! ὄχι δέκα ἔτη θὰ μὲ ἐπαίδευε μέσα 'στὴ θάλασσα, ἀλλὰ καὶ ἴσως ἴσως δὲν θὰ ἐγλύτωνα, ὅπως οἱ σύντροφοι τοῦ πανούργου ἐκείνου Ὀδυσσέως.

Βροχὴ χιών. Μόλις ἐπροχώρησαν ὀλίγα βήματα, ἤρχισε καὶ νὰ χιονίζῃ· τόση δὲ πυκνὴ ἔπιπτεν ἡ χιών, ὥστε καὶ αἱ στέγαι τῶν οἰκιῶν ἐλευκάνθησαν καὶ τὰ ἐπανωφόρια τῶν μικρῶν παιδίων.

— Μὰ Ἀχιλλεῦ, ἐρωτᾷ μὲ πολλὴν περιέργειαν ὁ Διομήδης, πῶς γίνεται τὸ σπειρωτὸ αὐτὸ χιόνι, τὸ τόσον λευκόν, τὸ τόσον ὡραῖον; Κατασκευάζεται ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τοὺς οὐρανούς;

— Διομήδη, δὲν παρετήρησας κατὰ τὸ θέρος τὴν λίμνην καὶ τὸν ποταμόν; Δὲν εἶχον ἐντελῶς στεγνώσῃ;

— Ναί.

— Ἀπὸ τί ἄρα γε νὰ ἐστέγνωσαν;

— Ἀπὸ τὴν πολλὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου.

— Πολὺ καλά· τὸ ὕδωρ τῆς λίμνης μας καὶ τοῦ ποταμοῦ τί εἶχε γίνῃ;

— Εἶχε χαθῇ;

— Ὄχι Διομήδη· δὲν εἶχε χαθῇ· ἀλλ' εἶχε γίνῃ ἀτμός· οἱ ἀτμοὶ εἶχον ὑψωθῆ πρὸς τὰ ἐπάνω.

Παρετήρησές ποτε τί γίνεται τὸ ὕδωρ, τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται μέσα εἰς τὴν χύτραν, ὅταν ἀρχίσῃ καὶ βράσῃ ἀρκετά;

— Ὄχι.

— Παρατήρησον τὴν χύτραν, ὅταν ἡ μητέρα τὴν θέσῃ εἰς τὴν φωτιὰν καὶ ὅταν εἶνε σκεπασμένη μὲ τὸ κάλυμμά της· ἅμα θὰ ἀκούσῃς ὅτι τὸ ὕδωρ κοχλάζῃ, τότε σήκωσε πρὸς ἐπάνω τὸ κάλυμμα τῆς χύτρας καὶ θὰ παρατηρήσῃς πῶς οἱ ἀτμοὶ θὰ μετατραπῶσιν εἰς σταγόνας, αἱ ὁποῖαι χύνωνται ἀπὸ τὰς παρειὰς τοῦ καλύμματος.

Τὰ ὕδατα λοιπὸν τῶν ποταμῶν, τῶν λιμνῶν καὶ τῶν θαλασσῶν ἕνεκα τῆς μεγάλης θερμότητος γίνονται ἀτμοί· οἱ ἀτμοὶ ὑψώνονται πρὸς τὰ ἄνω, ὅπως ὁ καπνὸς ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἐξέρχεται ἀπὸ ἐκείνην ἐκεῖ τὴν καπνοδόχην. Οἱ ἀτμοὶ ἐσχημάτισαν τὰ νέφη ἐκεῖνα ἐκεῖ ἐπάνω, τὰ ὁποῖα ἐπιπολάζουσιν ἐπάνω ἀπὸ τὴν κεφαλήν μας.

Πολλάκις τὰ μεγάλα ἐκεῖνα νέφη, ὅταν εἶνε μαῦρα, πίπτουσι πρὸς τὰ κάτω καὶ οὕτω φέρουσι τὴν βροχὴν τὴν τόσον εὐεργετικὴν εἰς τὴν ὡραίαν μας διψασμένην γῆν.

Τώρα τὸν χειμῶνα, ἕνεκα τῆς ὑπερβολικῆς ψυχρότητος τῆς ἀτμοσφαίρας, αἱ σταγόνες τῆς βροχῆς, ὅταν πίπτωσι κάτω παγώνουσι· καὶ οὕτω, ἐκ τοῦ παγωμένου αὐτοῦ ὕδατος, σχηματίζονται αἱ μικραὶ αὐταὶ νιφάδες τῆς χιόνος, αἱ τόσον λευκαὶ καὶ ψυχραί.

Πόσον εὐεργετικὴ εἶνε ἡ χιὼν διὰ τὰ σπαρτά! Ἐπικάθεται ἐπ' αὐτῶν ὡς παχὺ στρῶμα τὰ θερμαίνει, καὶ τὰ προφυλάττει ἀπὸ τὸ ψῦχος.

Ὅταν ἡ βροχὴ εἶνε σιγανή, τότε εἶνε καὶ ὠφελιμωτέρα· τότε αὐξάνει καὶ τὸ ὕδωρ τῶν ρυακίων, παραποτάμων καὶ ποταμῶν.

Ὅταν ὅμως πίπτῃ ραγδαία καὶ ἐξαφνική, τότε καὶ οἱ ποταμοὶ πλημμεροῦσι πάραυτα καὶ ἐξερχόμενοι ἀπὸ τὴν κοίτην των, κατακαλύπτουσι τὰς πεδιάδας. Συμπαρασύρουσι πᾶν, τὸ ὁποῖον θὰ τύχωσι κατὰ τὴν διάβασίν των, ἀποσπῶσι τὰ δένδρα, ἀνατρέπωσι τὰς οἰκίας καὶ τὰς κατεδαφίζουσιν ἐνίοτε.

Πυροβόλον. — Ἀήρ. — Πῶς ἤναπτον οἱ ἀρχαῖοι τὸ πῦρ. — Λυκοῦργος. — Πυρεῖα.

Ὅτε οἱ δύο ἀδελφοὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν τῆς θείας των, ἐκαθάρισαν καλῶς τὰ ὑποδήματά των καὶ κατόπιν ἀνέβησαν τὴν κλίμακα, ἡ ὁποία ἔλαμπεν ἀπὸ καθαριότητα.

Εὗρον τὴν θείαν των εἰς τὴν εἴσοδον τῆς αἰθούσης κρατοῦσαν εἰς τὰς χεῖράς της ξύλα καὶ ξυλάρια, διὰ νὰ ἀνάψῃ τὴν ἑστίαν.

Αὕτη μὲ τόσην χαρὰν ὑπεδέχθη τοὺς ἀγαπητούς της ἀνεψιούς, ὥστε ἀφήσασα τὰ ξύλα ἐπὶ τῆς ἑστίας ἔσπευσε νὰ τὰ φέρῃ γλυκύσματα καὶ ὀπωρικὰ διάφορα.

Οἱ δύο ἀνεψιοὶ διὰ νὰ εὐχαριστήσωσι τὴν θείαν των ἠθέλησαν νὰ ἀνάψωσιν αὐτοὶ τὸ πῦρ.

Ἐπὶ τῆς ὀλίγης λοιπὸν τέφρας ἔθεσαν πρῶτον τὰ ξυλάρια καὶ ἐπ' αὐτῶν τὰ χονδρὰ ξύλα· ἔπειτα λαβόντες τὰ ἐπὶ τῆς ἑστίας εὑρισκόμενα πυρεῖα, ἔτριψαν ἓν ἐξ αὐτῶν ἀπὸ τὰς ἄνω παρειὰς τοῦ κυτίου καὶ τὸ ἤναψαν· πλὴν μόλις τὸ ἔθεσαν κάτωθεν τῆς σωροῦ ἔσβυσε.

Τότε εὑρόντες τεμάχιον δαδίου, τὸ ὁποῖον ἡ θεία των τὸ εἶχε τοποθετημένον παρὰ τὴν γωνίαν τῆς ἑστίας, τὸ ἤναψαν καὶ τὸ ἔθεσαν κάτωθεν τῶν ξυλαρίων· πλὴν καὶ τοῦτο ἔσβυσε μετ' ὀλίγον, ἀφοῦ παρήγαγεν, ὄχι ὀλίγον καπνόν.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰσῆλθε καὶ ὁ θεῖός των, τὸν ὁποῖον εὐθὺς ἅμα εἶδον, ἐσηκώθησαν καὶ μετὰ σεβασμοῦ τὸν ἐχαιρέτησαν καὶ τὸν ἠσπάσθησαν τὸ—χρόνια πολλά.

Ὁ θεῖός των, ἀφοῦ τοὺς ἐφίλησε καὶ τοὺς ἠσπάσθη καὶ αὐτὸς ἔρριψεν βλέμμα ἐπὶ τῆς ἑστίας καὶ παρετήρησε τὰ ξύλα.

— Ὦ σᾶς βεβαιῶ, παιδιά μου, τὰ λέγει, ποτὲ δὲν θὰ τὸ κατορθώσητε νὰ ἀνάψητε φωτιὰ· διότι καὶ αὐτὸ εἶνε τέχνη. Ἐπιέσατε τόσον πολὺ τὰ κάτω ξυλάρια, ὥστε δὲν ἀφήσατε μέρος νὰ εἰσέλθῃ ὁ ἀήρ, ὅστις εἶνε τροφὴ καὶ διὰ τὸ πῦρ. Σηκώσατε τὰ ξύλα καὶ θέσατε τὰ ξυλάρια ἀραιότερα· ἰδοὺ παρατηρήσατε τώρα πόσον ταχέως θὰ ἀνάψωσιν· ἀλλ' ἄς θέσωμεν τὰ ξηρότερα πρῶτον καὶ ἐπάνω τὰ χλωρότερα, ἵνα κατὰ τὴν παροιμίαν κοντὰ στὸ ξηρὸ καῇ καὶ τὸ χλωρό. Τώρα διὰ τῶν εὐεργετικῶν πυρείων καὶ διὰ τεμαχίου δαδίου θὰ ἔχωμεν μεγάλην πυράν.

Ὁ θεῖος λαβὼν τὰ πυρεῖα καὶ τὸ δαδίον, ἤναψε ταχέως τὸ πῦρ, φυσήσας ὀλίγον καὶ διὰ τοῦ φυσητῆρος.

Ἔπειτα, ἀφοῦ ἐστράφη πρὸς τὸν ἀνεψιόν του λέγει. — Ὁσάκις ἀγαπητά μου τέκνα λαμβάνω τὰ πυρεῖα εἰς τὰς χεῖράς μου, συλλογίζομαι τὴν μεγάλην εὐεργεσίαν, τὴν ὁποίαν ἔκαμον εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ἐκεῖνοι οἱ ἐργατικοὶ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἐφεῦρον τὰ μικρὰ μὲν αὐτὰ πυρεῖα, ἀλλὰ τόσον χρήσιμα, τόσον ἀναγκαῖα!

Πόσον δυστυχεῖς ἦσαν οἱ πατέρες οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχον τὰ πυρεῖα ταῦτα!

Φυλάττω ἀκόμη ἐπὶ τῆς ἑστίας, ὡς ἐνθύμιον τῆς οἰκογενείας τὸ πυροβόλον (τσιακμάκι) τοῦ πάππου μου. Τοῦτο εἶνε τεμάχιον χάλυβος μὲ τὸ ὁποῖον κτυπᾷ τις τὸ ἄκρον γρανίτου λίθου. Παρατηρήσατε. Κτυπῶ τὸν γρανίτην, ὅστις δὲν εἶνε ὑγρὸς βέβαια, μὲ τὸν χάλυβα καὶ ἐξ αὐτοῦ πετχιέται σπινθήρ τις. Διὰ νὰ κατορθώσω νὰ συλλάβω τὸν σπινθῆρα τοῦτον, θέτω ἐπὶ τοῦ γρανίτου τεμάχιον ὕσκας, ἥτις φύεται εἰς τοὺς κορμοὺς τῶν δένδρων καὶ εἶνε πολὺ εὔφλεκτος, ἅμα στεγνώσῃ καλῶς. Βλέπετε; ἡ ὕσκα ἤναψε.

Ἀφοῦ κατώρθωνεν οἰκογένειά τις, καὶ ἤναπτε τοιουτοτρόπως τὸ πῦρ τὸ ἐφύλαττε πάντοτε ἐπὶ τῆς πυρᾶς *ἄσβεστον* δανείζων καὶ εἰς τοὺς πέριξ γείτονας.

Εἰς τὴν ἀρχαίαν μάλιστα Σπάρτην, Λυκοῦργος ὁ νομοθέτης αὐτῆς ὥρισε καὶ τοῦτο εἰς τὴν νομοθεσίαν του.

— Οὔτε πῦρ δὲν ἔπρεπε νὰ δίδωσιν οἱ ἄλλοι Σπαρτιᾶται εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἡττημένος ἐκ τοῦ πολέμου ἐπέστρεφεν εἰς τὴν Σπάρτην· ἔπρεπεν, ὅσοι ἐπήγαινον εἰς τὸν πόλεμον δύο πράγματα νὰ ἐκτελῶσι, τὰ ὁποῖα παρήγγειλον εἰς αὐτοὺς αἱ ἀτρόμητοι ἐκεῖναι ἀρχαῖαι Σπαρτιάτιδες, ὅταν τοῖς ἔδιδον τὴν ἀσπίδα· — ἢ νὰ νικῶσι καὶ νὰ φέρωσι τὴν ἀσπίδα των δοξασμένην, ἢ νὰ φονεύωνται ἐπ' αὐτῆς (ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τᾶς.)

Ἀλλ' ἄς ἀφήσωμεν τοὺς ἀρχαίους καὶ ἄς ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ νεώτερά μας πυρεῖα. Γνωρίζετε ὅτι τὰ πυρεῖα κατασκευάσθησαν ἀπὸ ξύλον· ἀλλ' αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἔχουσιν εἰς τὸ ἄκρον εἰξεύρετε τί εἶνε; αὐτὸ χρωματισμένον πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἅμα πέσῃ ἀπὸ τὸ πυρεῖον δὲν ἀνάπτει πλέον αὐτό. Εἶνε ὕλη, ἥτις ὀνομάζει φωσφόρον.

Τὸ φωσφόρον εὐθὺς φλέγεται, ἅμα τὸ ἐξάγετε ἐκ τοῦ ὕδατος. Εἶνε σῶμα φωτεινόν. Ὅταν τρίψητε εἰς τὸ σκότος πυρεῖόν τι ἐπὶ τοῦ ἐνδύματός σας, ἢ ἐπὶ τοῦ τοίχου παρετηρήσατε πῶς ἀφήνει ἴχνη φωτεινὰ τῆς διαβάσεώς του; Αὐτὸ εἶνε τὸ φωσφόρον.

Τὰ δύο παιδία, ἀφοῦ ἔφαγον μετὰ προσοχῆς τὸ γλύκυσμα, τὸ ὁποῖον τοῖς παρέδωκεν ἡ θεία των ἐκαθαρίσθησαν καλῶς. Ἔπειτα, ἀφοῦ ηὐχαρίστησαν καὶ τὸν θεῖόν των διὰ τὴν πνευματικὴν τροφήν, τὴν ὁποίαν ἔδωκεν εἰς αὐτὰ καὶ τὴν θείαν των διὰ τὸ γλύκυσμα καὶ τὰ ὀπωρικά, τὰ ὁποῖα ἔθεσαν εἰς τὰ θυλάκιά των ἀνεχώρησαν κατευχαριστημένα.

(Εἶνε διήγημα, ὅπερ τυχαίως ἀπεσπάσαμεν ἐκ τῶν ἀναγνωστικῶν ἡμῶν, ἅτινα εἰς τὸν τελευταῖον διαγωνισμὸν εἴχομεν ὑποβάλῃ καὶ τὰ ὁποῖα ἀπερρίφθησαν, διότι εἶχον τὸ διδακτικόν, ὡς ἀναφέρεται εἰς τὴν ἔκθεσιν. καὶ ὄχι τὸ σκοτεινόν, τὸ ἀσαφές, τὸ θεωρητικόν, τὸ σχολαστικόν. Προτιθέμενοι μετ' ὀλίγον νὰ ἐκδώσωμεν αὐτὰ εἰς ἰδιαίτερον τεῦχος ἐπιφυλασσόμεθα ἐν ἰδιαιτέρῳ παραρτήματι ἐκ φειδοῦς πρὸς τὸν χῶρον τοῦτον, ὅστις δὲν ὡρίσθη διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον, νὰ ἀναπτύξωμεν ἐν λεπτομερείᾳ τοὺς λόγους, οἵτινες μᾶς ἠνάγκασαν νὰ χαράξωμεν τοιοῦτον πρόγραμμα, ὅπερ ἴσως, διότι ἐφάνη τόσον πρωτότυπον, παράδοξον καὶ ξένον εἰς τοὺς κυρίους Κριτὰς τοὺς ἐλέγξαντας τὰ ἀναγνωστικὰ (καὶ τί ἔλεγχον! ἓν μόνον ἀνάγνωσμα εἰς ὃ ἐκ παραδρομῆς, ἐπειδὴ φράσις τις μᾶς διέφυγεν, ἐξ ἧς κατεστράφη ἡ ἔννοια τοῦ διηγήματος ἐσημειώθησαν πράγματα ἥκιστα περιποιοῦντα τιμὴν τὸν κ. κριτήν, παρ' οὗ μεγαλειτέραν εὐγένειαν καὶ ἁβρότητα ἀνεμένομεν ἀπερρίφθησαν). ἡ ἀπελπισία καὶ ἡ ἀπόγνωσις εἰς ἣν περιήλθομεν ὡς ἐκ τῆς ἀπορρίψεως τῶν βιβλίων ἡμῶν, ἠνάγκασαν ἡμᾶς νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς «Παιδείας», οὐχὶ βεβαίως ἐκ λόγων ἐκδικητικῶν, ἢ φιλοδόξων, ἢ συμφεροντολογικῶν, ἀλλ' ἐκ λόγων, οὓς εἰς τὸ Β' φυλλάδιον ἡμῶν ἀνεπτύξαμεν. Τόσην πεποίθησιν εἴχομεν εἰς τὰ ἀναγνωστικὰ ἡμῶν, ὥστε ἀνεμένομεν μᾶλλον νὰ βραβευθῶσιν ἢ νὰ ἀπορριφθῶσι.. Ὁ χρόνος δίκαιος κριτής.

Γ'.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΑ

ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΑ

Ἀρχόμεθα ἀπὸ τῆς περιγραφῆς τῆς ἀμπέλου, ἥτις ὡρίσθη νὰ διδάσκηται κυρίως εἰς τὴν Γ'. τάξιν· ἀλλ' ἡμεῖς, ὡς ἐκ τῆς σπουδαιότητος αὐτῆς φρονοῦμεν, ὅτι ἡ περιγραφὴ αὐτῆς ἀνάγκη νὰ γίνηται καὶ κατὰ τὰς μεγαλειτέρας τάξεις· ὅταν ὁ μαθητὴς τῶν ἀνωτέρων τάξεων δύναται νὰ περιγράψῃ καὶ γραπτῶς, ὅσα εἶδε καὶ ἤκουσε, τότε ἡ διδασκαλία ἐγένετο ἐπιτυχής.

Ἡ ἄμπελος.

α') *Ὁρισμός*. Εἶνε φυτὸν θαμνῶδες ([1]) τοῦ ὁποίου οἱ καρποὶ χρησιμεύουσι διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ οἴνου. β') Περιγραφή. Τὰ διάφορα μέρη αὐτῆς εἶνε ρίζαι, κλάδοι, φύλλα, ἕλικες, σταφυλαί. γ') Εἴδη σταφυλῆς. Ἡ μοσχόμος (μοσχᾶτο) ἡ κορινθιακὴ σταφὶς (ὀλίγα περὶ σταφίδος) ἡ σουλτανικὴ (ροζακὶ) ὁ ροδίτης, τὸ σαββατιανὸν κλ. ([2]) δ') Καλλιεργία. Εὐδοκιμεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς ἐδάφη πετρώδη, βραχώδη καὶ εἰς τὰς κλιτύας τὰς μεσημβρινάς, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τῶν ὀρέων, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς εὔφορον καὶ παχεῖαν γῆν ([1]) ἀλλ' εἰς λεπτόγαιον· διὰ δὲ τὴν ὡριμότητα τῶν σταφυλῶν ἔχει ἀνάγκην μεγάλης θερμοκρασίας. ε') Πολλαπλασιάζεται διὰ τῆς μοσχεύσεως (καταβολάδος) παραμοσχεύματος (ζητῆτε πληροφορίας ἀκριβεῖς καὶ σαφεῖς παρὰ τῶν ἀμπελουργῶν). ς') Κοπρίαι ἢ λιπάσματα· (ὁ λόγος θὰ δοθῇ εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις). Φυτεία· (ξεπάτωμα ἢ καὶ ξεκαθάρισμα τοῦ ἀγροῦ· ἄνοιγμα μικρῶν τάφρων· θὰ θέτωμεν ἐντὸς αὐτοῦ κοπρίαν καὶ χῶμα βολοκομμένον· τοποθεσία τοῦ φυταρίου. ζ') Τρόπος τῆς καλλιεργίας, ἀλλαχοῦ κατὰ δενδροστοιχίας μικράς, ἀλλαχοῦ ἀναρριχῶνται ἐπὶ δένδρων κυρίως μικρῶν πτυλεῶν, ἀλλαχοῦ εἰς τὰς κραββαταρίας (κοινῶς κρεββαταριᾶς) η') **Κλάδευμα**· ἡ ὠφέλεια αὐτοῦ ἀφίνονται ὀφθαλμοὶ εἰς ἢ δύο ἢ καὶ τρεῖς διὰ τὰ χαμηλὰ κλήματα, πέντε ἢ ἓξ ἢ ἑπτὰ διὰ τὰ ὑψηλά. θ') Κορυφολόγημα ἢ καὶ βλαστολόγημα διὰ νὰ ἀναπτύσωνται ταχέως αἱ σταφυλαὶ καὶ νὰ ὡριμάζωσιν ἐνωρίς, σκάψιμον, (ὅπως κρατῆται ἡ γῆ μαλακὴ καὶ παρακωλύηται ἡ ἀνάπτυξις ἐπιβλαβῶν χόρτων, ἀναστήλωσις (ἵνα ἀναπνέωσιν αἱ σταφυλαὶ καὶ φυλάττωνται ἐκ τῆς σήψεως.

Οἱ ἐχθροὶ τῆς ἀμπέλου. Κάμπαι (πυραλὶς τῆς ἀμπέλου). Φυλλοξήρα—τρόποι τινὲς τῆς καταπολεμήσεως τῆς φυλλοξήρας (θεάφισμα — θειοῦχος ἄνθραξ. κλ.

Ὁδηγίαι καὶ πειράματα.

Ὁδηγήσατε τοὺς μαθητὰς εἰς τὸν ἀμπελῶνα—ὑποδείξατε τὰ διάφορα μέρη παλαιοῦ κλήματος, τὸν κορμόν, τὰ φύλλα (καλαμοσχεδῆ) τὰς ἕλικας (δικρανώδεις ὑποδείξατε δίκρανον)· τὰ διάφορα εἴδη τῶν σταφυλῶν κατὰ τὴν ὥραν τοῦ τρυγητοῦ.

Ὑποδείξατε καὶ εἰκόνα ἀμπέλου ἢ ἰχνογραφήσητε ἐπὶ τοῦ μελανοπίνακος σταφυλήν, ἢ κλῆμα μετὰ σταφυλῆς.

Κλαδεύσατε ἐνώπιον τῶν μαθητῶν κλῆμά τι καὶ ὑποδείξατε τὸν τρόπον τοῦ κλαυδεύειν διὰ κλαδευτηρίου ἢ μαχαιρίου καὶ ψαλλιδίου, ἢ ὁδηγήθητε πρῶτον ὑμεῖς ὑπὸ ἐμπείρου ἀμπελουργοῦ· ὑποδεικνύετε τὰ κυριώτερα ἐργαλεῖα τῶν ὁποίων τὴν ἀπόκτησιν δι' ἕκαστον ἀγροτικὸν σχολεῖον ἀνάγκην ἀπαραίτητον θεωροῦμεν.

Κορυφολογήσατε (βλαστολογήσατε) κλῆμά τι κατὰ τὴν ὥραν τοῦ κορυφολογήματος ἐνώπιον τῶν μαθητῶν.

1. Ροδῆ. βάτος, λύγος=λυγαριὰ ἐξ ἧς κατασκευάζονται καὶ οἱ κάλαθοι.
2. Εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας μεταχειρίζονται καὶ ἄλλας ὀνομασίας· ἂς ἀναζητῶνται καὶ αὗται ὑπὸ τῶν διδασκάλων καὶ ἂς γράφωνται ἐπὶ τοῦ πίνακος.

1. Κατὰ πόσον ἔχεται ἀληθείας ἐκεῖνο ὅπερ εἰς τὸ ἐγκεκριμένον ἀναγνωστικὸν τῆς Δ'. τάξεως τοῦ κ. Κουρτίδου ἀναφέρεται ὅτι—ἡ ἄμπελος ἐν Ἑλλάδι φυτεύεται εἰς τοὺς εὐκόλους ποτιζομένους ἀγροὺς τῆς ὁμαλῆς παιδιάδος . . . μετὰ δὲ τὸ κλάδευμα ποτίζουσι ἀγνοοῦμεν· περὶ τούτου οἱ κ. διδάσκαλοι οἱ ἐν τοῖς ἀγροτικοῖς κυρίως μέρεσι διδάσκοντες δύνανται ἐὰν εὐαρεστῶνται, νὰ μᾶς πληροφορήσωσι.

Ἐὰν ἔχῃ μέρος κατάλληλον ἡ σχολή, φυτεύσατε καὶ ἐντὸς αὐτῆς ἄμπελον ἀνοίγοντες μόνον· τάφρον καθαρίζοντες μετὰ τῶν μαθητῶν τὸ μέρος· πληρώσατε αὐτὴν λιπασμάτων.

Ὑποδείξατε βεβλαμμένα κλήματα, φύλλα, ρίζας σκωληκοφαγωμένας κλ.

Ὑποδείξατε, ἐὰν σᾶς εἶνε δυνατὸν τὸ πρᾶγμα τὸν θειοῦχον ἄνθρακα καὶ παρατηρήσατε εἰς αὐτὰ τὸν κίνδυνον, ὃν διατρέχει τις, κατὰ τὴν ἀνάμιξιν.

(Ἕπεται συνέχεια περὶ οἴνου).

Μόνον τοιαύτη περιγραφὴ καὶ ἐργασία, ἐὰν γίνῃ, ὅπως εἰς πάντα σήμερον γίνηται τὰ πεπολιτισμένα κράτη, δυνάμεθα νὰ ἐμφυτεύσωμεν εἰς τὰς ἁπαλὰς τῶν παίδων ψυχὰς τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν γεωργίαν καὶ πρὸς τὰς φυσικὰς καὶ πρακτικὰς ἐπιστήμας νὰ παρασκευάσωμεν δὲ αὐτοὺς διὰ τὰς μετέπειτα ἐπαγγελματικὰς σχολάς. Διὰ τῶν ξηρῶν περιγραφῶν, οἷαι ὑπάρχουσι εἰς πάντα τὰ τελευταῖα ἐγκεκριμένα βιβλία, οὐδὲν ἄλλο κατορθοῦμεν ἢ ὑποθάλπομεν τὴν ὀκνηρίαν, χάνομεν δὲ πολυτιμότατον χρόνον.

Καὶ ἴσως μὲν φανῇ ἡ τοιαύτη ἐργασία, ἣν ὑποδεικνύομεν, εἰς πολλοὺς τῶν διδασκάλων ὅλως παράδοξος ἅτε ξένη οὖσα, διὰ τὰ σχολεῖα ἡμῶν· ἀλλ' αὕτη δὲν εἶνε ἀποκύημα τῆς φαντασίας ἡμῶν· εἶνε ἐργασία πρακτικωτάτη καὶ φυσικωτάτη, ἥτις πανταχοῦ σήμερον γίνεται εἰς τὰ καλῶς λειτουργοῦντα στοιχειώδη σχολεῖα. Εἶνε καιρὸς πλέον νὰ ἐννοήσωμεν πάντες τὸ ἀληθὲς συμφέρον τοῦ ἔθνους. Εἶνε καιρὸς νὰ ἀπαλλάξωμεν τὰ δυστυχῆ ἡμῶν τέκνα ἐκ διδασκαλίας ἀγόνου, ἀκαταλλήλου, ἐπιπολαίας, ψιττακιστικῆς· τὸ ἔργον ἡμῶν μεγάλως θὰ ἐκτιμήσωσι καὶ θὰ δικαιολογήσωσιν ἡμᾶς ἐπιμένοντας τόσον, ἐὰν καλῶς μελετήσωσι καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς σχολεῖα, ὡς καὶ τὰ ξένα καὶ τότε ἐμπρὸς νὰ τὰ συγκρίνωσι.

Συγκέντρωσις.—Θέλετε κατὰ τὴν περιγραφὴν τῆς ἀμπέλου νὰ ἐπιτύχητε καὶ τῆς λεγομένης συγκεντρώσεως ἐν τῷ προγράμματι ; μόνον διὰ τοῦ συστήματος κατορθοῦται, ὅπερ ἡμεῖς ὑποδεικνύομεν. Εἰς τὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν θὰ ἀναφέρητε γονεῖς καὶ λοιποὺς ἐργαζομένους ἀόκνως τὰς ἀμπέλους αὐτῶν· διερχόμενοι δὲ ἔκ τινος ἀμπελῶνος καλῶς καλλιεργημένου ἐκδηλώσατε τὴν εὐχαρίστησιν ὑμῶν. Ἐρωτήσατε εἰς τίνα ἀνήκει· ὑποδείξατε τὰ καλὰ τῆς ἐργασίας· τὴν ἐκτίμησιν, ἣν πρέπει νὰ χαίρωσιν οἱ ἐργατικοὶ ἄνθρωποι, μὴ λησμονοῦντες ὅτι τὸ παράδειγμα ἑλκύει. Πράξατε τοὐναντίον διὰ τὸν ἀμελοῦντα τοῦ ἀμπελῶνός του κλ. Ἔχετε πάντοτε ἐν νῷ ὅτι ταῦτα πάντα μεγάλως ἐπενεργοῦσιν ἐπὶ ταῖς ἁπαλαῖς τῶν παίδων ψυχαῖς· μόνον διὰ τοῦ εἴδους τούτου τῆς ἐργασίας δυνάμεθα νὰ περιορίσωμεν τὸ κακόν. Δώσατε προβλήματα εἰς τὴν ἀριθμητικὴν ἀναφερόμενα εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ ἀμπελῶνος ἀρυόμενοι αὐτὰ ἐκ τοῦ κόσμου τῶν ἐργατῶν, πραγματικά, ἁπτά, ζῶντα.—Δώσατε ἀσκήσεις. —Σκάπτω τὸ ἀμπέλι μου ἢ τὴν ἄμπελον, τὸν ἀμπελῶνα (εἰς τὰς μεγαλειτέρας τάξεις.)—Κλαδεύω τὴν ἄμπελόν μου. — Κορυφολογῶ.—Σκαλίζω.—Βοτανίζω.— Ἐμβολιάζω.—Τρυγῶ τὴν ἄμπελόν μου κλ. Εἰς τὴν ἱστορίαν ἀναφέρατε τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους καὶ τοὺς μετ' ἔπειτα πῶς ἠγάπων οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τὴν ἀμπελουργίαν. Διηγήθητε καὶ τὸν μῦθον τοῦ Αἰσώπου. Γεωργὸς καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ.—Ἂς περιγράψωσιν αἱ μεγαλείτεραι τάξεις γραπτῶς τὰ περὶ τῆς ἀμπέλου.

ΠΟΙΚΙΛΑ

Αἱ βιβλιοθῆκαι τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Ἐὰν οἱ Ἄγγλοι φιλοτιμῶνται νὰ ἔχωσι τὰ καλλίτερα μουσεῖα τοῦ κόσμου καὶ καταβάλλωσι πᾶσαν πρὸς τοῦτο προσπάθειαν καὶ δαπάνην, οὐχ ἧττον οἱ κάτοικοι τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν δὲν ἔχουσι ἐφαμίλλους ὡς πρὸς τὸ πλῆθος, τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῶν βιβλιοθηκῶν αὐτῶν. Δὲν ὑπάρχει σχεδὸν πόλις, ἢ κωμόπολις ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις στερουμένη βιβλιοθήκης. Πρώτιστον καθῆκον παντὸς ἱδρυομένου δήμου, θεωρεῖται ἡ ἵδρυσις βιβλιοθήκης.

Κατὰ τὴν «Ἐπιθεώρησιν» τῶν ἐπιθεωρήσεων ὑπὲρ τὰς 60 χιλ. σχολικαὶ βιβλιοθῆκαι αὐτόθι ὑπάρχουσιν, ὧν ἑκάστη περιέχει ἄνω τῶν 45 χιλ. τόμους τουτέστι 15 χιλ. πλέον, ὅλων τῶν τόμων τῶν καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην ὑπαρχόντων. Αἱ βιβλιοθῆκαι τῆς νέας Ὑόρκης, τῆς Βοστώνης (ὑπὲρ τῆς ὁποίας 3 ἑκατ. δολ. ὑπὲρ τὰ 13 ἑκατομ. δρ.) τῆς Φιλαδελφίας ἔχουσιν τόσους τόμους, ὥστε δι' ἕκαστον ἄτομον εἴτε ἀνήλικα, εἴτε ἐνήλικον ἀναλογεῖ εἷς τόμος.

Κατὰ δὲ τὴν «Ἀτλαντίδα» εἰς 30 ἑκατομμύρια ἀνέρχονται αἱ τιθέμενοι εἰς κυκλοφορίαν κατ' ἔτος τόμοι. Μεγάλα ποσὰ βαθύπλουτοι καὶ φιλοπρόοδοι ὑπὲρ τῶν βιβλιοθηκῶν ἀφιεροῦσι. Μόνον διὰ τὴν ἀγορὰν μιᾶς αὐτογράφου ἐπιστολῆς τοῦ Χρ. Κολόμβου ἡ βιβλιοθήκη τῆς Βοστώνης κατέβαλε 6,500 δολ. (περὶ τὰς 22 χ. δρ.) ἐξ ὧν δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι ἐξ ὅλων τῶν λαῶν τοῦ κόσμου οἱ μᾶλλον φιλαναγνῶσται, οἱ δαπανῶντες τὰ περισσότερα ὑπὲρ συλλογῆς βιβλίων παντὸς ἔθνους εἶνε οἱ κάτοικοι τῆς Συμπολιτείας.

— Ἀξία θερμῶν συγχαρητηρίων εἶνε ἡ ἐπιτροπὴ τῆς ἐν Χριστῷ Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν ἡ ἀποτελουμένη ἐκ τῶν κυριῶν Ἐλμίνας Νάζου, Μεσσάλα καὶ Πλατίκα, ἥτις ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ὠδείου εἰς 200 περίπου ἄπορα παιδία διένειμεν ἐνδύματα· διαθέσασα πρὸς τὸν εὐεργετικὸν τοῦτον σκοπὸν τὰς τῆς τελευταίας συναυλίας εἰσπράξεις, ἐπρομηθεύθη ἐξ αὐτῶν τὰ ἐνδύματα. Τὸ δένδρον τῶν Χριστουγέννων χθὲς περὶ τὴν 4ην ὥραν εἶχε στηθῇ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς αἰθούσης· ἀπ' αὐτοῦ ἀνηρτήθησαν τὰ διάφορα δῶρα. Πρὸ τῆς διανομῆς ὁ κ. Γ. Λαμπάκης ἀπηύθυνε μικρὰν προσλαλιὰν πρὸς τὰ παιδάκια, ἀναφερομένην εἰς τὸ ζήτημα τῆς προστασίας τῶν πτηνῶν.

—Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐγένετο ἡ ἐγκατά-

στασις τῶν νέων Ἀκαδημαϊκῶν ἀρχῶν τὴν 10 τῆς πρωΐας εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ Πανεπιστημίου. Πρῶτος ἀνῆλθε τὸ βῆμα ὁ καθηγητὴς τῆς Θεολογίας καὶ τέως πρύτανις κ. Διομ. Κυριακός, ὅστις ἐποιήσατο τὴν λογοδοσίαν τῶν πεπραγμένων ἐπὶ τῆς πρυτανείας αὐτοῦ διὰ γλώσσης γλαφυρᾶς ἐξιστορήσας λεπτομερῶς πάντα τὰ πεπραγμένα κατὰ τὸ Ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1895-96 ἐν μέσῳ πολυπληθοῦς πλήθους ἰδίᾳ φοιτητῶν, καὶ εἶτα ὁ κ. Χρηστομάνος ὁ ἀναδεχθεὶς τὴν πρυτανείαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο. Κατὰ τὴν λογοδοσίαν του ἐτόνισεν ὁ κ. Χρηστομάνος τὰς φυσικὰς Ἐπιστήμας ἀναπτύξας ὅτι ἡ βάσις τῆς προόδου παντὸς ἔθνους εἶνε αὗται: κατέληξε δὲ λέγων ὅτι ἐν μέσῳ τῆς τεραστίας προόδου τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν δὲν πρέπει νὰ ὑστερήσῃ καὶ ἡ Ἑλλάς, ἥτις κέκτηται πάντα τὰ στοιχεῖα, ὅπως προαγάγῃ αὐτάς· ἡ δὲ νεολαία ἀντὶ νὰ κατατρίβηται εἰς τὴν θεραπείαν τῶν θεωρητικῶν μόνον ἐπιστημῶν αἵτινες κατέκτησαν τὸ μεγαλήτερον αὐτῆς μέρος, πρέπει νὰ στραφῇ μετὰ πλείονος ζήλου εἰς τὰς θετικάς, ἀφ' ὧν ἐξαρτᾶται ἡ ὁλικὴ εὐημέρια τοῦ Ἔθνους. Τὰς γνώμας ταύτας τοῦ διαπρεποῦς πρυτάνεως καὶ ἡ Παιδεία εἰς τὰ πρῶτα 2 φυλλάδια ἀνέπτυξε λίαν ἐκτενῶς· εὐχόμεθα δὲ ὅπως ταύτας ἴδωμενὲν ἐφαρμογῇ· ἀλλ' ἡ ἐπίτευξις μόνον ἐκ τῶν δημοτικῶν σχολείων ἐξαρτᾶται· ἐν ὅσῳ ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις ὑπάρχουσι βιβλία καὶ προγράμματα ἀναπτύσσοντα μόνον κενὰς θεωρίας, ἃς μὴ ἀναμένωμεν οὐδὲν καλόν· ἀνάγκη ριζικὴ νὰ ἐπέλθῃ μεταρρύθμισις τοῦ συστήματος ἡμῶν· μὲ τὸ—ἡ γαλῆ ἔχει τέσσαρας πόδας καὶ ἡ ὀρῦς εἶνε δένδρον καὶ ὁ κλητὴρ εἶνε ὄνομα τριτόκλιτον καὶ τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἐπώλησαν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀμφιτρίωνος καὶ τὰ παραπλήσια πρὸς ταῦτα δὲν θεραπεύονται αἱ φυσικαὶ καὶ θετικαὶ ἐπιστῆμαι· ἃς μὴ βαυκαλιζώμεθα. Ἐπαισθητὴν βελτίωσιν εἰς τὸ ἔθνος ἡμῶν θὰ ἴδωμεν, ὅταν πάντες μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου συνεργασθῶμεν ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς καὶ μόνον παιδεύσεως.

— Μετ' εὐχαριστήσεως ἀγγέλλει ἡ «Παιδεία» εἰς τοὺς ἀναγνώστας αὐτῆς ὅτι εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ὑπεβλήθη σχέδιον Β. διατάγματος ὑπὸ τοῦ νομομηχανικοῦ κ. Δ. Καλλία, ὅπερ κανονίζει τὰ τῆς κατασκευῆς τῶν κατασκευασθησομένων θρανίων τῶν δημοτικῶ σχολείων. Τὸ ὑπουργεῖον τὴν οὐσιώδη ταύτην ἔλλειψιν λαβὸν ὑπ' ὄψει ἔσπευσε νὰ διορίσῃ ἐπιτροπὴν ἐκ μηχανικῶν καὶ παιδαγωγικῶν ἀνδρῶν, ἥτις θὰ συνέλθῃ κατ' αὐτάς. Οἷα εἶνε σήμερον τὰ θρανία καὶ δὴ τὸ σύστημα τοῦ Lhuillier καὶ Savary καὶ λοιπῶν, προσεχῶς διὰ σχημάτων θὰ δείξωμεν.

-- Τῇ ἀληθείᾳ ὑπὸ μεγάλης χαρᾶς κα·έχεται καὶ συγκινήσεως ἅμα, ὁπόταν εἰσέλθῃ εἰς τὸ νυκτερινὸν ἐκεῖνο ἄσυλον τὸ BOARD, SCHOOL τῶν ἀπόρων παίδων τοῦ Παρνασσοῦ. Τιμὴ εἰς τοὺς διατηροῦντας καὶ ἐπιβλέποντας αὐτό· συγχαρητήρια θερμότατα εἰς τὸν Σύλλογον. Τὸ ὑψηλότερον, ἱερώτερον καὶ πατριωτικώτατον καθῆκον ἐκπληροῦσι μορφοῦντες περὶ τοὺς 500 παῖδας ἐγκαταλελειμμένους μὲν ἴσως, ἀλλ' ἐργατικοὺς, ζῶντες ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν των, ἐκτιμῶντας τὴν ἀξίαν τῶν γραμμάτων τόσον, ὅσον οὐδεὶς ἕτερος. Ἐσκέφθητε ἄρά γε ποτὲ τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἔργου τούτου; Ἐφαντάσθητε τὴν ὠφέλειαν τοῦ νυκτερινοῦ τούτου παιδευτηρίου εἰς ὃ φοιτῶσι παῖδες, οὐχὶ παροτρυνόμενοι ὑπ' ἄλλων, οὐχὶ ἀπειλούμενοι, οὐχὶ ἀναγκαζόμενοι ἀλλ' αὐθόρμητοι, εὐχαριστούμενοι, κατανοοῦντες τὴν ἀνάγκην τῶν γραμμάτων; Πόσοι ἄρά γε ἐκ τῶν παίδων τούτων ἡμέραν τινὰ δὲν θὰ διαδεχθῶσι γονεῖς πλουσιωτάτων τέκνων, ἅτινα ἀγνοοῦντα, τὴν ἐργασίαν, ἀφειδοῦντα τοῦ χρόνου μὴ ἐκτιμῶντα τὸν ὀβολὸν, θὰ περιέλθωσιν εἰς χειροτέραν τῶν σήμερον περιφρονουμένων τούτων ὑποδηματοκαθαριστῶν, ἕνεκα τοῦ ἐλεεινοῦ ἡμῶν συστήματος τῶν σχολειῶν; ἡ Ἱστορία τοὐλάχιστον ἡ ἀδέκαστος τοῦτο μᾶς διαβεβαιοῖ. Ἀλλὰ τοῦτο καὶ ἐξ ἐπιπολαίου τινὸς βλέμματος δύναταί τις νὰ πεισθῇ, ὅπερ θὰ ρίψῃ ἐπὶ τῶν μαθητῶν τούτων τῶν νυκτερινῶν καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν τῆς ἡμέρας· τοὺς ὀρφανοὺς ἐκείνους παῖδας διακρίνει ζωηρότης σπανία, ἣν στεροῦνται σχεδὸν οἱ παῖδες τῶν ἄλλων δημοτ- σχολείων καὶ ὁ λόγος εὐεξήγητος, διότι οὗτοι καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν διημερεύουσιν εἰς τὸ ὕπαιθρον, κινοῦνται, ἐργάζονται, ἀναπτύσσονται φυσικῶς εἶνε σχεδὸν ἔφηβοι δίδονται δὲ βιβλία εἰς αὐτοὺς. ἅτινα δὲν ἔχουσι μὲν τόσον τὸ διαφέρον ἀλλ' εἶνε προωρισμένα μᾶλλον διὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην, ἢ δι' ἣν ὡρίσθησαν. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα θὰ ἀναπτύξωμεν καὶ εἰς ἄλλα μὲν μαθήματα ἰδίᾳ ὅμως εἰς τὴν χειροτεχνίαν, ἧς τὴν ἀνάπτυξιν ἀρχίζομεν προσεχῶς. Τὴν σπουδαιότητα τῆς ὑπάρξεως τοιούτων σχολείων κατανοοῦντες, ὀφείλομεν πάντες ὑπὲρ αὐτῶν τὸν ὀβολὸν ἡμῶν νὰ προσφέρωμεν· δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι πάντες θὰ ὑποστηρίξωσι τὸν τελεθησόμενον ἐτήσιον χορὸν κατὰ τὴν 18 Ἰανουαρίου ε. ε. ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν προστασίαν τῶν Α.Α. Β Β. Υ.Υ. τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου καὶ τῆς πριγκιπίσσης Σοφίας Ἕκαστον ἰσιτήριον θὰ τιμᾶται δρ. 12.—Κατὰ τὴν ἑσπέραν ταύτην θὰ κοπῇ καὶ ἡ βασιλόπητα διὰ τοὺς μαθητάς. Συγχαίρομεν καὶ αὖθις τὴν ἐπιτροπὴν διὰ τὰς τόσας ἐνεργείας της.

— Ἐλειτούργουν κατὰ τὸ φθινὸν ἔτος ἐν Ἑλλάδι δημοτ. σχολεῖα ἀρρένων 1414 μὲ διδασκάλους 1866 καὶ μαθητὰς 126283· θηλέων σχολεῖα 400 μὲ διδασκαλίσσας 623 καὶ μαθητρίας 32,261. Γραμματοδιδασκαλεῖα 365· ἐλπίζομεν βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν κ. ἐπιθεωρητῶν νὰ δώσωμεν διὰ τὸ τρέχον σχολικὸν ἔτος ἀκριβῆ στατιστικὴν ὅλων τῶν δημοτικῶν σχολείων τοῦ κράτους, τοῦ ἐξωτερικοῦ δὲ ὑπὸ τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν ἀρυόμενοι τὰς πληροφορίας.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἐξακολουθοῦσιν αἱ συγχαρητήριαι ἐπιστολαὶ ἐκ μέρους πολλῶν διδασκάλων, οὓς θερμῶς εὐχαριστοῦμεν· λυπούμεθα, διότι δὲν δυνάμεθα ἐλλείψει χώρου νὰ δημοσιεύσωμεν μέρος τοὐλάχιστον αὐτῶν· ἐμπρὸς λοιπὸν ἐργασίαν ἤδη ἃς μὴ λησμονῶσι τὸ τοῦ περινουστάτου ἐκείνου ῥήτορος τῶν Ἀθηναίων Δημοσθένους λέγοντος — ὁ χείριστον ἐκ τοῦ παρεληλυθότως χρόνου, πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. Πρὸς τὸν ἀξιότ. κ Μεγαρέα ἐπιθεωρητὴν Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας ἐπίσης δημοσίᾳ ἐκφράζομεν τὰς εὐχαριστίας διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς Παιδείας ἐνεργείας· ἐστάλησαν ὑμῖν 25 τεύχη ἐκ τοῦ 5 ἀριθμ. ὡσαύτως θερμότατα εὐχαριστοῦμεν καὶ τὸν κ. Δ. Μαυροκέφαλον, Επιθεωρ. Β' τάξ. εἰς Μεσολόγγιον· οὐδόλως ἀμφιβάλλομεν ὅτι ὁμοίαν θὰ εὕρωμεν ὑποστήριξιν καὶ παρὰ τῶν λοιπῶν ἀξιοτίμων κ. ἐπιθεωρητῶν, οἵτινες δύνανται νὰ υἱοθετήσωσιν τὴν Παιδείαν καὶ νὰ τὴν θεωρῶσιν ὡς ὄργανον αὐτῶν δι' οὗ θὰ δύνανται καὶ νὰ ἐπικοινωνῶσι πρὸς ἀλλήλους. Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἡ ὕλη θὰ αὐξάνῃ τότε δυνάμεθα καὶ ἑβδομαδιαῖον νὰ καταστήσωμεν αὐτὴν καὶ παράρτημα ἴδιον νὰ ἐκδίδωμεν. Περὶ τούτου ἀναμένομεν ἀπάντησιν παρὰ τῶν κ. ἐπιθεωρητῶν ὁ ἐκθέσεις, πρακτικὰ καὶ εἴτε ἄλλο πρὸς δημοσίευσιν ἔχουσι ἀφορῶν τὰ τῶν σχολῶν τῆς νομαρχίας αὐτῶν.

Τύποις Ἰωάννου Νικολαΐδου